Ч. 286 (13.234).

Львів, субота 24. грудня 1932.

Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem.

Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і залір. Франції, Голянд., Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Наглий суд
над учасниками нападу на почту в Городку.
Шестий день розправи.
Три присуди смерти.

В четвер в 9. год. ранку забрав слово останній з оборонців д-р М. Глушкевич, якого клієнтом є обв. Коссак. Саля переповнена в очікуванні недалекого присуду. Приїхав м. і. брат пок. Тадея Голувка, комісар поліції з Новгородка.

Промова обор. д-ра М. Глушкевича.

НЕ ЗНАЮ, ЩО ТАКЕ СМЕРТЬ...

Промовець хоче виявити трибуналові одну тайну свого життя. Коли буде говорити від речі, просить звернути йому на це увагу, однак просить слідкувати за його думкою.

22 роки тому зголосився до голови львівського апеляц. суду Тхужніцького з заявою, що складає судейське звання. Коли здивований зверхник спитав його, чому це робить, промовець заявив йому: „Ексцеленціє, не знаю законів“. На те Тхужніцький пригадав собі, що чейже питав оборонця при іспиті й переконався особисто про його докладне знання законів. „Ексцеленціє, не знаю, що таке смерть. Законодавець і судді так часто кидають цим словом, а я не знаю, що воно значить. Знаю лише, що „Церква здрігається перед кровю“ — отже чи міг би Господь на небі не здрігатися?!“ І оборонець покинув судівництво, бо не міг погодитися з його відношенням до смерти, до смертної кари...

РЕЛЯТИВНІСТЬ ВАРТОСТИ ПЕРЕКОНАННЯ.

Промовець і дальше гадає, що не знає законів, не розуміє їх. Бо ось у новому законодавстві кажеться, що судді мають свої присуди базувати на „переконанні“...

Кілька літ судді у цій самій салі були теж переконані, що бандит Чабак винуватий, признали його нормальним і відповідальним і на цій підставі засудили на смерть та повісили. А при секції виявилося, що у тої „нормальної“ людини половина мозку зовсім заникла.

Переконання повинно доповнюватись совістю. Але й совість є річю умовною. Бо свого часу совість „Раубріттер-ів“ дозволяла їм закопувати в землю вагітні жінки, бо вони мали на це „право“. Це право було оперте на засаді „зуб за зуб, око за око“. Розуміння іншої совісти казало одному польському поетові казати „нема вини, нема кари — нема кривди, є лише терпіння“ (Стаф). Істнує людська, але й вселюдська совість. Коли судейська совість має бути раціональною, не ірраціональною, то мусить бути оперта на фактах. Тому римський юрист казав: „дай мені факти, а дам тобі справедливість“. Але коли ті факти є ілюзоричні, тоді повертає страшна ситуація, бо нема на чому опертися.

НЕЗРОЗУМІЛІ МОМЕНТИ РОЗПРАВИ.

Ірраціональний чинник є не лише в житті народів і в міжнаціональних взаєминах, але й у житті кожної людини. Особливо сильний той чинник у кожному політичному процесі. Ось напр. у цьому останньому процесі бували моменти зовсім незрозумілі. Такий Слугоцький, ранений у Гминній Наварії, жалівся перед залізничником Коллером, що „вбили мене, але це вас чекало...“ Чому це мало „чекати“ Коллера — ніхто не знав і не знає, не зясовує собі цього й сам Слугоцький, а мало бракувало, щоби через той вислів Слугоцького не повстала теза, що був плянований замах також на життя Коллера...

СОЛІДАРНІСТЬ МІСЦЯ.

При виробленні собі переконання про вину обвинувачених треба передовсім відкинути т. зв. логічний доказ. Треба забути, що на лаві обвинувачених сидять ті, а не інші. Треба тямити, що не конче той, кого на цю лавку посадив прокуратор, має і повинен і на цій лавці сидіти. Особливо трагічною ситуацією є стан того обвинуваченого, який опинився на одній лавці з іншими обвинуваченими: він, що невинний, з іншими, що винуваті. Ця „солідарність місця“ може стати лиховісною для виміру справедливости...

ПОЩО КОССАК БУВ ПОТРІБНИЙ ПРОКУРАТОРОВІ?

Що тут робить Коссак на лаві обвинувачених? Бо в конструкції акту обвинувачення треба було мати й той чинник, який ніби то був промотором цілого злочину; треба було мати винуватців злочину в усіх його періодах. Де є факти? Є такий один факт, що Вас. Білас у слідстві обтяжив Коссака, але й Білас у суді Коссака відтяжив. А Ярослав Білас не тільки відкликав свої зізнання, але просто заперечив, що він від Коссака ніякого листа з якимось наказом не дістав. Нема ніяких підстав, які казалиб напевне вважати одно зізнання, один факт, правдивим, інше фальшивим. Тому треба лише признати, що оба ті факти анулюються і що супроти Коссака не можна взагалі оперувати ніякими фактами.

Обтяжив теж Коссака Мотика. Той самий Мотика, який раньше був безмірним приятелем і прихильником ОУН та згодом став таким самим безмежним ворогом ОУН. Коли його почали оминати, підозріваючи, ким є Мотика, тоді до його „ідеольогічної зміни“ приєдналася особиста злоба й ненависть. Він зголосився на свідка у наглому суді, щоби дати волю тій своїй особистій ненависті.

ЧИ ЗНАВ КОССАК ПРО ПЛЯН НАПАДУ?

Де є „доказ“, що коли навіть Коссак давав доручення Біласові й Данилишинові їхати до Львова, — то він знав, пощо вони мають їхати, що він знав про плян нападу на Городок і всі його подробиці. Він міг бути що найвище механічним передаточним пунктом. Сам розум каже, що колиб він знав про напад, то не міг би був промовчати перед своїми товаришами бодай одного речення, що „буде робота“. Так само не знав того той, що висилав Жураківського до Львова. Бо чи можна повірити, що в революційній організації міг найтися такий півголовок, який свідомо висилав на діло збройного нападу хлопця, важко хворого на серце, який в житті не мав у руках револьверу?!

НЕ СУДИТИ ОДИНИЦЬ.

Промовець кінчае внеском або звільнити підсудного Коссака від вини і кари або передати його справу судові звичайному. Промовець вичерпав справу оборони свого клієнта, але не вичерпав справи совісти, яка повинна бути незглиблена.

Промовляючи наприкінці процесу, пригадує слова Ля Бона, що „за діла демонів“, за діла вищих сил, що кермують ділами людей, не можна судити одиниць...

Останнє слово Данилишина.

Високий Трибунале! Я знаю, що мене чекає. Жаль мені лише, що не зможу працювати для своєї Неньки-України.

Останнє слово Біласа.

„Я свідомий своєї вини і кари. Я націоналіст-революціонер, . . . Одного мені жаль: що у своїх зізнаннях я кинув тінь підозріння на Коссака. Коссак невинний!“

ЖУРАКІВСЬКИЙ І КОССАК ЗРІКАЮТЬСЯ ОСТАННЬОГО СЛОВА.

ПІВГОДИННА НАРАДА.

В год. 10.50 ранку трибунал пішов на нараду. Нарада трибуналу тривала рівно пів години. В год. 11.20 передпол. предс. трибуналу Ягодзінський відчитав серед могильної мовчанки такий присуд:

Три присуди смерти!
Дмитро Данилишин, Василь Білас і Маріян Жураківський — на кару смерти.
Справу Коссака передати звичайному судові.

Суд прийняв, що доказано вину трьох перших, що вони брали участь у нападі на почтову касу зі зброєю в руках і забрали чуже майно, вживаючи насильства. Крім того, що Дмитро Данилишин свідомо стріляв до пол. Слугоцького з заміром убити його, ранив його та лише випадково не вбив, що врешті так само свідомо стріляв до Андрухова, маючи замір його вбити, ранив його і лише випадково не вбив. Щодо Біласа, то суд прийняв як доказану його вину, що він стріляв до пол. Коята, поцілив у груди і вбив.

У мотивах присуду трибунал покликався головно на признання самих обвинувачених. Трибунал повірив також зізнанню Слугоцького, що стріляв до нього Данилишин та що Коята вбив Білас. Не повірив признанню Данилишина до обох тих злочинів, прийнявши, що Данилишин хотів рятувати перед судом свого сестрінка. Не дав теж віри обороні Данилишина, що він не хотів убити Андрухова, бо стріл був ззаду у плечі. Тому суд не найшов злагіднюючих обставин.

Щодо Коссака — суд не був однозгідний і тому справу передав звичайному судові.

Оборона вносить, щоби трибунал предявив засуджених до ласки президентові, заповідаючи, що таку просьбу внесе й із свого боку.

Прокуратор противиться, щоби трибунал від себе зголошував Данилишина і Біласа на помилування, залишаючи вільну руку лише щодо Жураківського.

Трибунал пішов на нараду до голови суду. Оборонці пішли стилізувати мотиви свого прохання. Наглий суд скінчився.

Засуджені хлопці спокійно, без одного поруху лиця, не змінюючи ні трохи своєї поведін-

◆◆

ПОВІТОВІ І МІСЦЕВІ ПРОВІДНИКИ і СВІДОМІ ГРОМАДЯНИ! На Вас тяжить обовязок освідомити широкі маси українських батьків і матерей про вплив чужої та утраквістичної школи і про необхідність української школи для українських дітей та перевести по всіх українських громадах, де польські або утраквістичні школи, шкільні плебісцити за українською мовою навчання!

◆◆

ки за весь час розправи, вислухали присуду й заяви своїх оборонців. Оточені гуртом поліціянтів залишились самотою на салі, з якої трохи згодом, крізь опорожнений вже передсінок та задні сходи — вивели їх одинцем до вязничної каретки. Ще хвилина й вона помчалась на вул. Казимирівську, а зараз за нею плятформа з поліційною охороною.

Перед судом гуртки людей ділилися останніми враженнями про трагедію, за якою слідкували впродовж шости днів та яка важкий спогад залишить до кінця життя. Ік.

Президент не скористав із права ласки щодо Данилишина і Біласа. — Присуд над ними виконають над раном. — Жураківському замінили кару на 15 літ вязниці.

В год. 4.30 пополудні прийшла до Львова вістка з канцелярії президента, що президент щодо засуджених на смерть Дмитра Данилишина і Василя Біласа не скористав з права ласки, тому присуд над ними буде виконаний нині (23. ц. м.) над раном на подвірю Бриґідок. Засудженому на кару смерти Маріянові Жураківському замінено смертну кару на 15 літ тяжкої вязниці.

—o—

В справі шкільного плебісц[illegible].

Обіжник львівського куратора. — Інтервенція У. П. Р.

Куратор Львівської Шкільної Округи видав останніми днями до шкільних інспекторів обіжник у справі переведення шкільного плебісциту. В тому обіжнику наказує шкільним інспекторам приймати зібрані шкільні декларації тільки від тих делегатів родичів, які викажуться нотаріяльними або судовими повновластями. Таке зарядження на ділі унеможливлює українським родичам перевести шкільний плебісцит.

В середу 21. грудня ц. р. інтервеніювали відпоручники Української Парляментарної Репрезентації у львівського шкільного куратора, який заявив, що свого становища не змінить. Екзекутива Українського Національно-Демократичного Обєднання на свому засіданні дня 21. грудня ц. р. рішила запротестувати якнайрішучеше проти цього обіжника куратора, а зокрема доручила Українській Парляментарній Репрезентації поробити всі потрібні заходи в цій справі. У. П. Р вислала тогож самого дня телеграму до міністра освіти, а в четвер 22. грудня ц. р. виїхала окрема делеґація до міністра освіти в цій справі.

Головний Секретаріят УНДО.

•

Телеграма до міністра публичної освіти звучить:

Пан Міністр Публичної Освіти, Варшава.

Куратор Львівської Шкільної Округи поручив шкільним інспекторам приймати шкільні декларації родичів дітей української народности лише від тих делегатів, які викажуться нотаріяльно або судово удостовіреною повновластю від кожного з родичів. Таке зарядження противиться обовязуючим законам та унеможливлює родичам дітей української народности перевести шкільний плебісцит. Інтервенція у куратора була безуспішна. Просимо негайно зарядити відкликання обіжника куратора.

Посольський Український Клюб:
Д-р Левицький, Великанович.

Інструкція
в справі доручування шкільних декларацій.

Довідуємося, що почавши від дня 20. грудня 1932 р. повітові шкільні інспектори не хочуть приймати шкільних декларацій, підписаних згідно з вимогами закону від одної особи збірно за всіх батьків, які домагаються української мови навчання в школі дотичної громади. Від тих, що приносять шкільні декларації, домагаються шкільні інспектори нотаріяльної або судової повновласти від кожного батька зокрема, або потверджують відбір тільки частини декларацій (около 20), а на решту подають вагу в декаграмах (наприклад — у Львові).

Тому всі, що займаються справою шкільного плебісциту, нехай подбають, щоби з тих громад, звідки ще декларацій не доручено шкільним інспекторатам, висилали всі декларації **порученим листом** почтою. До тих декларацій треба долучити таке супровідне письмо:

ЗРАЗОК СУПРОВІДНОГО ПИСЬМА.

До Шкільного Інспекторату
в . . . .

Підписаний . . . . передає в прилозі . . . (дати число) шкільних декларацій підписаних з вимогами закону за . . . . (подати число) дітей у шкільному віці з домаганням української мови навчання в прилюдній школі в . . . .

Подрібний виказ переданих декларацій:

1. Петро Пасічник за сина Івана.
2. Василь Дужий за дочку Марію і сина Петра.
3. Марія Синчук за сина Дмитра і сина Василя.
4. Іван Кравчук, опікун за сироту вихованка Степана Підгайного. І. т. д.

Скількість вище вичислених декларацій, вложення їх до коперти і надання на почту стверджують свідки: Гринь Данилюк і Василь Побігущий, оба господарі в . . . .

Власноручні підписи названих тут свідків:
. . . .
. . . .
. . . . (місцевість), дня . . . . . . 1932 р.

Висилаючий . . . .

(Імя і прізвище та адреса першого названого на повищому виказі шкільних декларацій, як висилаючого).

Час висилки треба так обчислити, щоби без огляду на якінебудь перешкоди безумовно всі шкільні декларації були в інспектораті найдалі до 31. грудня 1932 р.

З повищого супровідного письма треба зробити повний відпис і дбайливо переховати.

Про всі надуживання повідомляти українську пресу і Правну Оборону при Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Правна Оборона
при Головній Управі „Рідної Школи"

—o—

На парляментарній арені.

Пленарне засідання сенату.

Дня 20. грудня відбулося засідання сенату, на якому виголосив експозе голова Ради Міністрів Пристор. У дискусії над цим експозе промовляв між іншим сенатор *д-р І. Макух*. Він, навязуючи до промови Вітоса, спинився довше над нуждою українського села. Д-р І. Макух висунув у своїй промові цілу низку постулятів на допомогу для дрібного хліборобства. Між іншим домагався парцеляції земель більшої посілости без відшкодування, устійнення цін на рільні продукти на основі паритету передвоєнних цін, розвязання всіх картелів, знижки цін на картелеві вироби до паритету, на якому стоять тепер рільні продукти, знижки цін на монополеві вироби, на стемплі, судові і шкільні оплати, далі анулюції лихварських довгів і накінець обниження відсотків від інших довгів до 4 відс. річно, [illegible]жки кар за проволоку, знижки коштів екзекуції, счеркнення військового податку для безземельних, счеркнення скарбових оплат. Крім того сен. Макух звернув увагу на труднощі, які робить влада економічній організації села, що виявляється в масовому розвязуванні українських кооператив на селі.

Німецько-французькі торг. переговори.

БЕРЛІН, (ПАТ). 22. XII. Вчора закінчились переговори в справі зміни деяких постанов французько-німецького торговельного договору з дня 17. серпня 1927 р. Крім того парафували при тій нагоді додатковий торговельний договір, який у найближчому часі підпишуть оба уряди.

Хто не вміє користати з права — той не варта його мати. Використайте закон з 31. липня 1924 р. і переведіть ШКІЛЬНИЙ ПЛЄБІСЦИТ за українською мовою навчання!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 24. ГРУДНЯ 1932.

Д-Р ОСИП ФІЛЯС. 9)

Суспільна опіка
у наших умовинах.

Поради вишукують хорих, перевірюють їх домашні відносини, повчають, як повинні жити та про небезпеку заразити окруження, відділюють загрожені діти від хорих. Завдяки праці порадні смертність від туберкульози зменшується в Данії на 9.5, в Англії на 11.2, Німеччині 10.5 на 10.000 населення.

Поборювання туберкульози при помочі порадні випадає найдешевше. У Польщі ще донедавна уряд видавав на це у 1924 р. — 15.000 зол., у 1925 р. — 185.000 зол., у 1926-27 р. — 375.000 зол., у 1927-28 р. — 825.000 зол., у 1929-30 р. — 1,050.000 зол. для основування пораден. Під кінець 1930 р. було у цілій Польщі 266 пораден, з цього на наших землях трицять кілька.

Полові недуги через загальне поширення теж завдають громадянству великі втрати. Перш за все пранці (люес, сифіліс) не кінчаться як більшість недуг впливом на зараженім громадянині, але вплив цей переносять уже в разі мами підчас вагітности на дитину.

Пранці це головно причина фізично-умових недуг як табес, поступова параліза та інші, недуг, які позбавляють людину праці. Ще більшою небезпекою є збурниця (трипер — gonorrhoea) і то головно у жінок, яких робить майже у 100 відс. калікáми на ціле життя. Наставлення громадянства до полових недуг як соромних та ганебних здержує громадян від вияву свого хоробового стану і тому ці недуги заховані у підпіллі. Поширення їх велике. У Львові 1927. і 1928 р. зголошено *нових випадків:*

	збурниця		пранці		веред мягкий	
	1927	1928	1927	1928	1927	1928
в амбулят.	2665	3320	1888	2222	48	473
у шпиталі	1005	1100	635	694	16	203
Разом	3670	4420	2523	2916	64	675

Всі роди зараження половими недугами в однім році значно зросли.

У Касах Хорих у цілій Польщі лічено 1928 р.

	пранці	збурниця	м. веред
обезпечених	35.793	50.241	7.075
членів род. обезп.	11.304	7.358	1.141
	47.097	57.599	8.216

Разом 112.912 осіб, а як рахувати 1/6 цілого населення Польщі, то приблизно на полові недуги хорує в Польщі 680.000 громадян.

Одначе це число тільки приблизне; люди темні, малоосвічені соромляться признатись до полової недуги і не лікуються, або лікуються всяким зіллям та домашніми мастями. Малосовісні громадяни свідомі свого стану недолічені або невилічені стають головами родин, заражують свої жінки та видають на світ уже хорі діти.

Боротьбу з половими недугами ведуть саме порадні, де людину освідомлюють про саму недугу та її наслідки для неї самої та окруження, для своєї жінки і дітей. *Всі полові недуги, коли їх негайно після зараження лікують, можуть бути зовсім вилічені.*

У Польщі є маґістратські та державні порадні. У 1928 р. було 30 державних та 39 маґістрацьких пораден, разом 69. У 1930 р. було 22 державних та 71 маґістратських, разом 93 пораден. Одні і другі оплачує або субвенціонує міністерство суспільної опіки. Найбільше державних пораден є у станиславівській окрузі з огляду на славну в цілім світі епідемію пранців серед наших гуцулів. Пораден було там 10. На Волині 3, на Поліссі 1.

Трахома (єгипетське запалення спойвок очей) доволі широко поширена, головно за наших землях у Галичині та Волині. Боротьба почалася щойно в останніх роках. Цим пояснити можна зріст виявлених випадків:

У 1924 р. — 2.954 хорих, у 1925 р. — 4.751 хорих, у 1926 р. — 7.144 хорих, у 1927 р. — 13.182 хорих, у 1928 р. — 13.941 хорих, у 1929 р. — 14.028 хорих. Разом 56.000 хорих. У Львові 1928 р. було 229 випадків.

З огляду на те, що нелічена трахома, поза великою заразливістю для окруження, є недугою, яка в наслідках своїх веде до сліпоти, вичислена скількість хорих дає образ суспільної ваги цієї недуги. У Польщі обовязує нині розпорядок президента з 22. III. 1928 р. Д. З. 36/28, який накладає примус на маґістрати боротися проти трахоми. Боротьбу ведуть у протитуберкулічних порадних спеціяльні лічничі установи для трахоматичних, далі очні відділи загальних шпиталів та „Осередки Здоровля". Від 22. III. 1928 р. основали маґістрати 128 пораден у Польщі.

(Продовження буде).

кальний уряд полагодив справу на повне задоволення католиків.

— **Густав V. 25 на престолі.** Цими днями пригадала европейська преса, що минуло 25 літ від часу, коли вступив на престол шведський король Густав V. Цікаво пригадати, що його панування славне ріжними мирними подіями, які скріпили суспільний лад. Зараз на третій рік панування провідники соціялістичної партії, дуже сильної в Швеції, домагались від короля, щоби зрікся престола. Вони проголосили загальний страйк. Але Густав не хотів покинути престола, на якому його батько просидів 35 літ. Густав V. умів успокоїти край і від 1911 р. ввів наскрізь парляментський лад. У 1914 р. соціялісти знову почали наступ на Густава V., який перед 20.000 селянами з усього краю заявив, що як довго він панує, не дозволить на соціялістичні експерименти колективізації землі. З вибухом війни Густав V. був прихильником невтральности скандинавських держав і зумів добитись цієї невтральности. Він великий прихильник ситківки і ще досі у 74. р. життя виступає інколи на ситківських змаганнях.

— **Знахідки у Мексику.** Мексиканський археольог д-р Альфонсо Казо відкрив в Оаксака могилу, в якій мармурові ступні ведуть до запечатаних дверей. Могила належить до давніх царів або великих панів мікстеків, із племени, що мешкало в Мексику ще до приходу ацтеків.

— **Охорона авторів у Франції.** Досі у французькому законодавстві нема точних статтей, що зясовують права автора супроти видавця. Коли міністром народньої освіти став Де Монзі, великий книголюбець і бібліофіл, рішив він доповнити цю недостачу і вніс у парляменті відповідний проект. Цей проект має на меті оборонити права автора. Видавець, що купує рукопис може видати його тільки як книжку, або видрукувати у журналі свого видавництва. Умова автора з видавцем не дає автоматично видавцеві право передати рукопис до театру, кіна або вжити його до інших цілей. Право перекладу на чужі мови має також тільки автор, не видавець. Коли автор відступає якенебудь із тих прав видавцеві, тоді мусить зазначити це в умові. Відомо, що французькі автори дістають крім гонорару за продажу твору відсотки від кожного проданого примірника. Згідно з новим законопроектом видавці будуть зобовязані давати щороку авторам рахунок про продані примірники і докази, що фактично стільки продав.

— **Погоня довкола світа.** Уже третій рік має один американський детектив приємне заняття: їздить довкола світа за одним великим злодієм. Цей злодій обікрав одного ню-йорського мілiярдера у січні 1930 р., не тільки з грошей, але і з цінних документів. Мідіярдер найшов собі одного із найкращих агентів, що виконував підчас війни найважніші обовязки у контррозвідці. Злодій, що обікрав мілiярдера, самовпевнений, залишив йому записку після крадежі. Детектив відкрив, хто цей злодій і почав його здоганяти по цілій території Спол. Держав, відтак в Австралії та в Індіях. Злодій накінець утік на Рів'єру, а звідтіля до Італії. Детектив приїхав за ним аж сюди, все ще не втративши надії, що злвить його.

— **Нечиста партія.** У 1933 р., як повідомляють із Москви, підготовляють радикальне перечищення комуністичної партії. Перший такий „іспит" відбувся у 1921 р., коли партія мала 700.000 членів; виключили з неї тоді 175.000, у 1928 р., коли партія мала 1.300.000 членів, прогнали з неї 260.000. Тепер вона ще сильніша, бо має 2 міл. 500 тис. одновірців, але з цього пів міліона явно неправовірних, яких треба буде позбутись. Партійні місцеві організації дістали від центрального Комітету наказ не приймати нових членів. Нове „перечищення" спрямоване головно проти правих елементів, неприхильних Сталінові.

— **Книжки по 10 копійок за кільо.** У Радянському Союзі друкують масами книжки, масами їх розсилають, продають і читають. Але цей „масовізм" має деякі своєрідні риси, невідомі в інших культурних краях. „Вечерняя Москва" з дня 8. ц. м. приносить таку цікаву інформацію про розсилку книжок. Більшість державних видавництв має умову з комісаріятом освіти на доставу книжок. Згідно з цією умовою за книжки, висилані за післяплатою приватним особам, гроші стягає почта; коли почта не найде адресата, має книжку звернути до філії державного видавництва. Але почтові уряди не мають часу на таку канцелярщину і просто завертають пакети до центральної почти в Москві, де знову-ж урядовці не мають часу ними займатись. Так росте гора пакетів і ціла бібліотека. А що почта не має місця на міліонову бібліотеку і що центральне видавництво дістає гроші за одно видання гуртом від комісаріяту освіти, то книжки продають на папір. (На масло не можуть, бо стільки масла у СРСР. нема). Нові повісти, словники, підручники скинені на одну стирту, продає почта по 10 копійок за... кільо.

— **Голення задурно.** Еспанський міністр фінансів — людина, що має ідеї американського промисловця. Замісць накладати на населення податки та зменшувати платні урядовцям, він займається пропагандою національних виробів. Досі Еспанія привозила з Німеччини вістря до т. зв. жілеток, автоматичних бритв; тепер еспанці мають вістря свого виробу. Згаданий міністр заявив, що кожний, хто купує пачку тютюну, найде в ній одно вістря додане до неї. Одним махом заохота для курців і збут для еспанських бритв. Ті, що голяться, можуть почати курити, а жінки, що курять — голитись.

—o—

З театру.

ТЕАТР РІЖНОРОДНОСТЕЙ: „ДЖІМ І ДЖІЛЬ", музична комедія *Ґрея і Нюмена* у 6 явах.

Кінова ґротеска. Преглупа тема, джезбендові вихиляси, циркові дотепи. Той рід крізової нісенітниці, який повинен подобатись публиці. Можливе, що на англійській сцені таке видовище стає сатирою на прибільшену пошану для традиції та лицемірство. Та що каже львівському глядачеві льондонський замок „Тавер", королівські салі та парки? Чуємо кілька приємних арій і кілька веселих жартів. Але драматичні артисти лізуть зі шкіри, щоби добути зі себе кабаретові рухи та оперетковий голос. Що лишається? Безпретенсійна, перемелена як стара фільма — нісенітниця, яка лізе зі шкіри, щоби подобатись публиці.

м. р.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

МИХАЙЛИНА ЗІ СМЕРЖІВ ШЕХОВИЧЕВА, урод. 20. XI. 1850, померла 15. XII. 1932 у Львові. З Покійною війшла в могилу громадянка золотого серця, що брала колись живу участь у громадській праці і до кінця свого життя цікавилася всіми проявами українського життя. Батько Покійної, що був урядовцем староства, помер скоро, і її виховувала мати Іванна з Куневичів Смержова, яка походила зі старої священичої родини. Від матери навчилася бл. п. Михайлина любити та помагати ближнім. В 1867 р. здала вона сем. матуру, в р. 1868, маючи 18 літ, заложила за порадою великого патріота, катехита о. Павла Левицького, перший український конвікт (пансіон) у Перемишлі, де разом з ним поклала немало праці. Цікаво, що вже тоді були сильні тертя між поляками й українцями, наслідком яких перші повибивали одного разу всі шиби в пансіоні. Пансіон цей вела Покійна шість років, а по смерти матери вийшла замуж в р. 1873 за Льва Шеховича, з яким перебувала в Тернополі і Мельниці, а потім вернулись до Перемишля. Там Покійна була довгі роки головою Т-ва українських жінок і брала участь також у праці інших товариств. У 1910 р. перенеслася до Львова, де з причини старости й недуги стояла вже осторонь громадського життя, хоч ніколи не переставала ним цікавитися, будучи все високоідейною українкою, як і її муж, що був довголітнім головою численних українських товариств у Перемишлі. Покійна осиротила дві доньки: Іванну і Роману та синів Романа, інж. Льонгина, віцепрезидента суду в Бидгощі, Івана, пароха у Соколі коло Мостиськ і Богдана, проф. гімназії в Перемишлі. — Земля пером заслуженій українській громадянці!

ОСВІДОМЛЯТИ БАТЬКІВ про необхідність української школи для української дитини найкраще за помічю шкільних віч і нарад. Їх повинні влаштовувати повітові і місцеві чинники, а матеріяли вишле — на бажання — Правна Оборона при Головній Управі „Р. Ш." Львів, Ринок 10.

Дописи.

БУЧАЧ.

Рідно-шкільна анкета. Дня 15. XII. п. р. відбулася в Бучачі в домі „Міщанського Брацтва" рідно-шкільна анкета. Присутніх було біля 70 осіб, які репрезентували 21 громад бучацького повіту. Довший реферат про значіння і положення „Рідної Школи" виголосив делеґат Головної Управи п. Лев Ясінчук. Опісля мгр. М. Білоскурський реферував справу організації Кружків „Рідної Школи" в повіті. Над рефератами виявлялася довша дискусія, в якій обговорювано справи звязані з нашим шкільництвом загального і місцевого характеру. Вислідом дискусії було ухвалення цілої низки резолюцій. Анкету закінчено національним гимном.

Із практик шкільного інспекторату. Коли війти в громадах назагал не роблять ніяких трудноцій при потверджуванні підписів, то ріжного рода практику заводять у бучацькім шкільнім інспектораті. З початку урядовець секретаріяту приняв декларації від 2—3 громад без ніяких застережень. Одначе коли побачив, що чимраз більше громад голоситься з деклараціями, змінив тактику. Урядовець не хотів потвердити п. Пукаловi Грицеві, селянинові з Вербятина, відбір усіх 48 декларацій, а тільки написав на рубрум: „Потвердза сєн одбюр 20 декларацій і 11 дек. актув". Тепер-же не хотять приймати шк. декларацій інакше, як тільки на вагу. Коли селянин пішов жалуватися до інспектора, то той відповів, також що інакше, як на вагу, не може їх приняти. Таку саму відповідь одержав від шк. інспектора від д-р М. Гриців, який ходив у цій справі інтервенювати. Цікаве те, що на запит, що все те має значити, відповідають у секретаріяті, що, мовляв, таке зарядження одержали з кураторії. Що на це кураторія?

ЗБОРІВ.

Свято „Просвіти". Заходом Філії „Просвіти" в Зборові відсвятковано свято „Просвіти" в 64-ті роковини Т-ва дня 8. грудня 1932. Саля „Рідної Школи", в якій відбулося свято, була заповнена по береги місцевим міщанством і представниками доокружних читалень. Свято розпочалося в год. 10. рано богослуженням у парохіяльній церкві, яку відправив о. декан В. Кулик. Співав міш. хор читальні „Просвіти" в Озерянці під управою п. Манацького Григорія. До панахиди за померших членів Т-ва „Просвіта" стануло 5 священиків. Змістовну святочну проповідь виголосив о. Лошній Андрій. Після богослуження відбулася святочна академія в год. 12. в полудне у салі „Рідної Школи", яку започаткував хор читальні „Просвіти" у Мшаній під управою урядовця Філії п. Конопи Луки відспівання „Учітеся, брати мої" Котка в супроводі дутої орхестри Т-ва „Сокіл" у Зборові. З чуттям і хистом виголосив святочну промову секретар Філії п. Осип Малащук. З черги хори читалень із Мшаної і Кудиновець відспівали (оба під диригентурою п. Конопи Луки) „Ой пряду пряду", „За річкою, за Дунаєм" та „Ой зза гори камяної" Леонтовича і „На городі коло броду" Лисенка. Хор читальні „Просвіти" в Ярославичах відспівав „Ой три шляхи широкії" Тополницького під управою п. Подоляка Івана; хор читальні зі Зборова під орудою п. Конопи Луки прецизно і з запалом відспівав „Заспіваймо" Воробкевича. Крім цього взяв участь у святі хор читальні „Просвіти" в Озерянці, який під орудою п. Манацького відспівав „Бурсацький марш" Котка і „Садок вишневий". Ефектовно відіграла дута орхестра Т-ва „Сокіл" у Зборові під управою п. Конопи Луки увертуру Штольца „Прометея". Щодо виконання поодиноких хорових точок, то слід відмітити значний поступ у порівнанні з попередніми виступами згаданих хорів. За незначними виїмками хори бездоганно вивязалися зі свого завдання, за що належиться признання диригентам, які не жалують праці для розвитку музичної культури в повіті. Декламації дітей надзвичайно подобались усім зібраним. Ціле свято пройшло з повним моральним і почасти матеріяльним успіхом. Зібрано дар „Просвіті" у квоті 24.64 зол. Відспіванням національного гимну свято закінчилося.

КАЛУШИНА.

З культурно-освітнього життя. В листопаді ц. р. відбулися в повіті районові освітньо-госпол.-кооперативні курси у Войниловi, Сівці Войнилівській та Підгірках, які тревали по 4 дні. На курсах викладали проф. Ступницький, інж. Дубрівний та п. Король, урядовець філії „Просвіти". Курси пройшли при великому зацікавленні слухачів та численній фреквенції. Протягом грудня відбуваються такі виклади в селах Голинь, Завадка і Цвітова. — Крім цього відбуває по селах поїздки від Філії „Союзу Українок" у Калуші п. Вигнанська з популярними відчитами для жіноцтва про домашне господарство. — Дня 4. XII. ц. р. відіграв у Калуші драмат. гурток читальні „Просвіти" в Загірю песу „В ніч під судний день" з доходом призначеним на читальню „Просвіти", котрої будова добігає кінця. Дня 8. XII. ц. р. відбулося свято „Просвіти", про яке в „Ділі" був ширший звіт. Дня 11. XII. ц. р. відбулося в Калуші сокільське свято, на якому члени тут. „Сокола" виступили з добре підготованими руханковими вправами: вільноручними, на коні та вежами, хоровими точками й деклямаціями. Вечір пройшов з повним моральним та матеріяльним успіхом.

Чи не за багато збірок? Від 15. XI. до 15. XII. п. р. відбулося в Калущині кільканацять збірок, м. ін. на дітей „Рідної Школи", на дар „Просвіти", на інвалідів, орхестру, позичку на „Просвіту", а крім цього, як звичайно, стягають 1 проц. на „Р. Ш." з платні службовиків. Як на такий короткий час — мабуть досить. На будуче слід би подбати про краще розложення речинців збірок.

Нові археольоґічні нахідки.

Свідки невдяки.

Кого зі своїх політиків старинні греки не любили, над цим відбувався громадянський суд, званий остракізмом. На площу сходився нарід і кожний писав на якомубудь черепку (остракон) імя того політика, якого нерадо бачив уже в місті. Котрий з них дістав в цей спосіб 6000 голосів, мусів покинути місто на 10, пізніше лише на 5 літ. Одначе з цим не йшла в парі утрата чести й майна. Одним із тих, що так потерпіли, був в Атенах Аристид, один із полководців у перській війні. Хоч відзначився в бою під Маратоном, нарід за намовою його зависного суперника Темістокля прогнав його у 483 р. засудом остракізму з міста і щойно після бою під Салямінею, у якому Аристид брав як охотник участь, відкликали його з вигнання. Наочні свідки цієї народньої невдячности найшлися минулого місяця в Атенах. При чищенні старинної керниці, ще з клясичних часів, добули з неї ріжне черепя, а розглядаючи його зробили незвичайно інтересне відкриття. На трьох черепках є надскрабаний рильцем напис: „Арістейд… Лізімаху (по батькові) гіпархос". Археольоґічна секція грецького міністерства освіти признала їх за оригінальні „остраканевіддані тоді проти Аристида.

Печеря Сибіллі у Кумах

Сибіллями звали у старині знаних вішунок-жреків, яким приписували божеське походження. Найславніша з них була Герофіля, що називала себе раз сестрою, другий раз жінкою, то знов донькою Апольона. Мала вона жити ще перед троянською війною у Трої, переносилася відтак по черзі на Самос, Дельос та до Дельф, а вкінці осіла в Італії. Там замешкала в печері біля місцевости Куми та віщувала, між іншими й Енеєви, як цей вибирався у підземний світ. Згадуючи про те, залишив нам Верґіль точний опис тієї печери. Крученими сходами мало виходитися з неї на гору до храму Апольона. Та мимо знаних з цього опису подробиць годі було віднайти досі печеру і щойно недавно удалося це зовсім несподівано італійському археольоґові Мажурі. Підчас оглядин одної пивниці на вино, викутої у збіччі скали, завважив він у ній старинний мур, а ствердивши стуканням порожне місце за ним, пробив в ньому отвір та відкрив таким чином печеру, яка по розчищенні згоджується до найдальших подробиць з описом Верґіля. По середині печери є три басейни з підземними водопроводами, у яких Сибіля брала очищуючу купіль перед кожним віщуванням, а у трьох ріжних місцях є пробиті з головного коридора короткі тунелі в сторону моря, якими вдиралося слабе, містичне на вид світло у підземну домівку великої віщунки. На кінці коридора є справді засипані сходи на гору, так що поетичне оповідання Верґіля є цією сензаційною нахідкою вповні потверджене.

Балканські „Помпеї".

У гославянській Македонії, недалеко нинішнього м. Скопле, було за римських часів велике місто Стобі, яке торгувало сіллю та мало навіть право бити власну монету. У IV—V. ст. було воно столицею провінції Македонії, але потім остроготи спалили його, а землетрус 648 р. довершив знищення. Підчас довгого панування турків попало воно зовсім у забуття і щойно у великій війні відкрили випадково перші його руїни. Тепер ідуть на терені колишньої столиці великі розкопки, і то з таким вислідом, що югославянські археольоги назвали Стобі „балканськими Помпеями". Досі відкопали там комплетний амфітеатр на 5000 місць у 17 рядах, старохристіянську базиліку з часів епископа Пилипа (IV. ст.) з прегарною мозаїкою й написом та велику приватну палату, а в ній дві бронзові статуї сатирів та мармурові статуї ріжних богів. Деякі знатоки ставлять Стобі щодо наукового значіння нарівні з Кноссом на Креті та Люксором в Єгипті.

Скарби Дамгану.

Скарбами називаються в археольоґії збірки ріжних предметів, закопані в доісторичних часах купцем чи ким іншим, а потім невіднайдені або затрачені по смерти властителя. Матеріяльна їх вартість часто зовсім не відповідає назві, бо спершу були це прим. тільки кремінні ножі чи інше камінне знаряддя. У пізніших скарбах находимо бронзові мечі й сокирки, відтак уже римські монети, краяне срібло княжої доби й інше. В археольоґії ближчого Сходу був знаний досі скромний „скарб Пріяма", що складається тільки з кільканацяти мідяних виробів, а отсе недавно відкрила американська наукова експедиція справжні, багаті скарби у північній Персії, зперед 4000 літ. Розкопуючи у місцевости Дамган палату, завалену нагло, мабуть землетрусом, натрапив провідник виправи Е. Шмід на скарбницю, а в ній на непограблені ще скарби. У тих часах, коли у нас стали появлятися щойно перші металі, мав перський володар у тій скарбниці вже золоті діядеми та ланцюхи нагрудні, усяку посуду з золотої і срібної бляхи, мідяну зброю, алябастрові вази та ріжні нараменники з півшляхотних каменів. Найбільшу мистецьку вартість має пять баранячих голов з кутого золота, що вказують на культурні звязки доісторичних персів із сумерійцями. Загальна культурно-історична вартість нахідок дуже велика.

Мезопотамія — край розкопок.

Багдадська преса доносить, що на цю зиму вибирається до Мезопотамії (Іраку) аж десять наукових експедицій для переведення там археольоґічних дослідів. З ріжних сторін світа голосяться найкращі фахівці, які стараються навипередки забезпечити собі добре місце для розкопок. Найбільше їх буде з Англії, Америки та Німеччини, а всі вони хотять розкрити тайну доісторичних часів колиски европейської цивілізації з такими могутніми середовищами як Нініва на півночі та Ур на півдні.

Вага археольоґічних дослідів у Мезопотамії є вже загально признана в науковому світі, бо останні тамошні відкриття виявили, що найстарші культури краю між Евфратом і Тиґром мали дуже великий вплив на культуру египетську та грецьку. Але Мезопотамія не може піднятися цих дослідів у власному заряді, бо не має подостатком власних фахівців. Тому заграничним дослідникам йдуть там дуже на руку, за виїмкою одної річи: ніхто з них не сміє викопаних річей забрати зі собою до чужини. Окремий закон велить, що всі ті памятки мусять бути віддані до Народнього Музею в Багдаді. Таким чином стається він найбільшою скарбницею памяток найстарших культур світа, зокрема вавилонської та сумерійської. Добуті розкопками нахідки не розгублюються по музеях цілого світа, а дослідники старовини мають сильно улекшену працю, бо студіюючи дану добу чи культуру не мусять шукати за матеріялом по всіх більших музеях Европи й Америки.

Цю добру засаду варто би конче примінити і в нас та не розпорошувати й нашої доісторичної старовини по багатьох провінціональних збірках, що сильно утруднює вивчення її. Централею для зберігання археольоґічних памяток з усіх наших західних земель, а вже доконче галицьких, повинен стати Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, що має найбільший у нас археольоґічний відділ та мусить репрезентувати цілий розвиток нашої культури перед своїми та чужими.

Я. П.

Б. цісар Вільгельм занедужав.

БЕРЛІН, (ПАТ). З Дорн повідомляють, що б. цісар Вільгельм знову занедужав. Повторилися тяжкі ревматичні атаки у злуці із сильною простудою.

Бомбовий замах.

З Китаю повідомляють, що в Тієн-Тсін доконано бомбового замаху на японський ґенеральний консулят. Наслідком вибуху стратило життя двох урядовців. Будинок консуляту здемольований. Замах має бути ділом протияпонської терористичної орґанізації.

—o—

50.000 РОБІТНИКІВ З ПОЛЬЩІ МУСИТЬ ПОКИНУТИ ФРАНЦІЮ.

Представник французького міністерства праці заявив в останніх днях делеґації робітничих організацій, що впродовж цьогорічної зими ок. 50.000 робітників з Польщі мусітиме покинути Францію. Станеться це у висліді зарядженъ, які обмежують працю чужинців. Кошти повороту тих робітників до Польщі будуть покривані зі спеціяльного фонду франц. мін-ства внутрішніх справ, призначеного на відсилку до границі виділених робітників. Робітники, які походять з Польщі і призначені до виділення, дістануть у відповідних урядах залізничі білети до Збонщина.

Згоріло 500 домів.

З Токіо повідомляють: Місто Ітоіґува у провінції Нігата в Японії навістила страшна пожежа. Згоріло 500 мешкальних домів. По дотеперішнім вісткам смерть в огні найшло 10 осіб.

—o—

Робітник набився на паль.

На залізничій відноі в Лодзі при вул. Королівській скоївся страшний випадок, якого жертвою впав один з робітників. У хвилині, коли на тор віхав ваґон з деревом, упав з нього 31-літній робітник Роман Янас так нещасливо, що набився на деревляний паль з огорожі площі. Янас пробився так нещасливо, що вістря дерева перейшло через нього наскрізь в околиці плечей. Нещасного перевезли в безнадійному стані до шпиталю.

НОВИНКИ

— Приймаю як давніше в моїм Заведенні при вул. Сикстуській ч. 17 від 9—1 і 3—6. Насс. 3-4

— Черевики, кальоші, снігівці, пантофлі і всяке інше взуття купуємо виключно в „КОМЕТІ", Львів, Ринок 21. Станиславів, Сапіжинська 10.

— Заходами Українського Правничого Т-ва відбудеться в суботу 24. ц. м. в год. 6. вечором у помешканні „Землі", Ринок ч. 43. **виклад радн. Антона Рака** про нову цивільну процедуру.

— **Вломники у Снятинщині.** Від чотирьох місяців по ріжних селах снятинського повіту невідомі злодії обкрадали селян; у деяких випадках робили підкопи під хату. Виявилося, що це були чотири селяни із Попельник В. Захарія, Д. Маковійчук, Г. Антоняк і Д. Тимофійчук.

— **Примхи природи.** Цього тижня запанувала в Англії літня погода. Були ночі, коли температура майже рівнялась температурі з липня цього року.

— **Ювилей нашої доби.** 20. ц. м. уся радянська преса пригадує святочними, офіціяльними статтями 15-ліття істнування „чрезвичайки". На сторінках часописів находимо побажання Сталіна, Молотова та інших державних більшовицьких діячів, які витають Г. П. У. як оборонцю інтересів робітничої кляси. Привіт Сталіна кінчиться таким вигуком: „Нехай живе Ґ. П. У., непорочна зброя пролетаріяту!" Державна трибуна „Ізвестія" заявляє у своїй передовиці, що у розвитку Радянського Союзу та у праці пятилітки чрезвичайка відограла величезну ролю, невпинно поборюючи контрреволюційні елементи. Ніхто не сумнівається, що без чрезвичайки не було би нинішної більшов. влади та ніхто теж не пригадує собі, щоби яканебудь влада у світі і яканебудь преса святкувала ювилей тайної поліції і звеличувала мерзенну ролю офіціяльних посіпак.

— **Ріжні вістки.** На прикордонній смузі Виленщини та Новгородського воєвідства польська поліція переловила 20 аґітаторів, що вели між населенням перед Різдвяними святами безбожницьку пропаґанду. — Мадярське міністерство внутрішніх справ видало наказ зачинити десять великих клюбів гри у Будапешті. — Німецький уряд проголосив амнестійний закон, на підставі якого звільнять із вязниці приблизно 15.000 засуджених; амнестія ця торкається головно політичних злочинів та тих, які люди зробили з нужди; точно означені випадки, що не підпадають під цей закон. — У Білостоці згинув від смертного удару у боксових змаганнях боксер Зданович; його противника випустили на волю, бо судді рішили, що боротьба була правильна. — У Шікаґо поліція смертельно ранила наслідника Аль Капоне, бандита Франка Нітті. — На Вислі в околиці Кальберґу рибалки виловили фоку (тюленя) ваги 200 кільо. — Мистцем білярдової гри на рік 1933 проголошений француз Альбер із Парижа. — Помер колись славний англійський актор Боб Валліс.

— **Нова італійська почтова марка.** З нагоди десятилітніх роковин фашизму італійський уряд видав чудову почтову марку в 30 чентісімі з таким символічним малюнком: На церковнім аналої, піддержанім вірлом, лежить велика розчинена книга з написом: „Євангелія". З другого боку марки великий хрест, а по боках знизу під хрестом виписане одно слово: „Вірити!" Усе це взяте в рямку соняшних промінів.

— **Релігійна толеранція в Швайцарії.** В листопаді 1932 р. Велика Рада швайцарського кантону Арґові, майже виключно протестантська, рішала в повній прихильності про статут і економічне становище останнього кантонального католицького манастиря Бенедиктинців ФАР коло Ціриха. Протестантський соціялістично-ради-

Ґулівер серед „автаркістів“.

Несамовита історія самобичування.

Льондонський „Таймс“ приніс оповідання на тему модної тепер у світі „самовистарчальности“, до якої еволюціонувала господарська політика наших днів, а яка є не поступом, а завертанням назад. Завдяки легкому й дотепному підходові до цієї поважної болячки оповідання, яке ми в цілости подаємо, появилось у ріжних газетах у ріжних мовах.

*

Цим разом викинула мене буря на беріг чарівної країни. Безконечними рядами тягнулись там урожайні плянтації. Здавалось — нічого тут не бракує до щастя. І я дякував Провидінню, що після важких переходів попав на безпечне місце.

Тим більше зчудувався я, коли на краю ліса зустрів людину, бліду, в лахмітті, зі сумним, безнадійним обличчям.

— Ти хворий, нещасливче? На що нездужаєш? — спитався я його.

— Здоровля я маю, слава Богу, — сказав він, — але вмираю з жажди і голоду.

— Як це так? Кількадесять метрів відсіля бачу дерева повні овочів, а там, на краю ліса, пливе річка.

— Овочі і вода не мої, а моїх сусідів. Я є власником тільки цього лісу. Маю багато дерева, з якого можна доми будувати, зате ні трохи муки для хліба, ані теж води, аби спрагу погасити.

— Чейже...

— Знаю — спинив мене — що хочете сказати. Частину ліса викорчував я, аби посіяти там збіже, але воно не росте на цих ґрунтах. Викопав я керницю, та води не найшов.

— Можеш звернутись, чоловіче, до своїх сусідів, аби дали тобі з надміру їхніх запасів те, чого потребуєш. Мені здається — околиці тут плодючі...

— Неможливе!.. Мої сусіди нічого не вдіють, вони нещасливіші від мене. Наприклад отей, що поселився в долині. Він продукує велику масу збіжа, зате не має де сховатись, не має даху над головою. На випадок бурі він і його родина мусять шукати захисту в болотнистих долах. Йому бракує і дерева і каміння. Ліс мій, а каменолом — другого сусіда.

В цей мент окутали нас клуби чорного, їдкого диму.

— О, — сказав мій розмовець — власник плянтацій кави палить свої запаси, бо не має що зробити з ними. Сам із родиною зуживає всього десять кільограмів річно.

— Алеж це безглуздя! Маєте все, аби щасливо жити. Вистане тільки завести взаїмну виміну того, що в кожного є понад потребу.

— Виміна? Це не йде. Права нашої країни рішуче суперечать тому. Кожному, хто нарушить закони, грозить кара смерти. За давних часів, що їх наші історики називають золотими, мешканці цієї країни міняли все поміж собою і жили в добрі. Але прийшла війна і все населення розпалось на ворожі собі табори.

— Одначе тепер живете в мирі?

— Так, але наші предки рішили, що кожний мусить на своєму шматку землі продукувати все, аби на випадок війни не заскочили його. І власне, аби запобігти виміні, вийшли закони, які забороняють формально вести між собою виміну торговлю.

— Безталанний ти і твій сусід! Так ви виїмки? Інші мешканці — щасливі „автаркісти“?

— Куди? Ніхто не в силі продукувати те, що йому для життя потрібне!

— Так ви через обичаї, що у вас панують, не можете користуватись богацтвами природи, якими благословенна ваша країна?!

На цьому покінчилась цікава розмова з мешканцем незнаної мені досі країни.

Кілька днів пізніше причалив до берегів пароплав і його капітан згодився забрати мене із собою. З почуванням полекші покинув я землю, на якій поселились дивані, що самі собі зуміли відобрати щастя.

Подав **Н—вич.**

Свій до свого!

Акція зорганізованого українського жіноцтва за здійсненням клича „свій до свого“.

Ще в мин. році Союз Українок, як організація, що обєднує ціле українське жіноцтво, піднявся великого завдання: взяти в свої руки плянове і послідовне переведення в життя клича „свій до свого“. Відбулися в тій справі численні наради, повітові віча й анкети при співучасти українського кооперативного, торговельного та промислового світу, поміщувано заклики до українського громадянства в пресі, а крім цього відбувся заходами Союзу Українок кількатижневий організаційний кооперативно-пропагандистичний курс для абсольвенток середних шкіл. Одним із завдань курсу було підготовити гурт молоди, яка має стрінутися з ширшими народніми масами, зо продуктивної праці в напрямі здійснювання клича „свій до свого“!

Приступаючи до цієї великої праці, Союз Українок виходив із заложення, що українська нація по той бік рижської смуги переживає момент будівництва матеріяльних цінностей, без яких немислиме цілковите відродження нації. Бачимо розмах, бачимо у деяких кругах наростаюче розуміння кооперативної та приватної ініціятиви в торговлі і промислі, ми бачимо, що повстають численні українські економічні установи і т. і. Явища дуже відрадні. Але одночасно кидаються нам у вічі й відємні признаки, які є запереченням і розмаху і розуміння.

Клич „свій до свого“! не може бути лише гучною фразою, голошеною від свята до свята. Суть і успіх лежить у його реалізації і то послідовній реалізації.

„Свій“ — це українське громадянство. Найширші шари, не лише вибрані, більш свідомі одиниці. А тими шарами наше селянство, наша міська біднота з глибоко закоріненими звичками заходити до чужих, бо мовляв, там дешево. Цю звичку треба поборювати, викорінювати, переконувати, що це неправда, а одночасно це підтримування чужого.

„До свого“ — це до української кооперативи, крамниці Народньої Торговлі, крамниці Маслосоюзу, до приватної української крамниці. Маємо кілька типів цих установ, але не пора на конкуренційну боротьбу між ними. Мусить відбуватися між ними гармонійна співпраця.

„По своє“ — це українські вироби, зготовлені українськими руками, в українських підприємствах. Не все можемо дістати рідне, але є вже багато виробів, які повинні усунути з крамничних полиць чужий товар, які якістю і зверхним виглядом ніяк не уступають чужим виробам.

На жаль, ті три основні накази клича не трактують у нас однозгідно. Факти щоденного життя виказують нам розходження та шкідливу неконсеквентність, що не може бути корисне для нашої акції.

Український покупець, що заходить до чужої крамниці, коли йому на це звернути увагу, боронить себе часто тим, що волить мати до діла з чужим, як зі своїм, що чужий краще обслужить, дає кращі умовини і таке інше.

Український купець, коли його спитати, чому має чужі вироби, звичайно оправдує себе тим, що цього жадають покупці, що в торговлі нема патріотизму, що він мусить вдоволяти своїх клієнтів відповідно до їх бажань.

Гарний клич рветься. Кожний підходить до нього зі свого боку й вириває те, що для нього, лише для нього корисне. Цілости клича не признає.

Придивімся засаді: патріотизмові в купецтві немає місця. Але є національна конкуренція. Німець конкурує з англійцем, англієць з американцем, француз з італійцем. Всі між собою конкурують, одна країна випирає товар другої, боротьба за ринки збуту не вгасає. А всі мають на увазі те, що тим робом більшає національний капітал кожної нації, росте добробут і сила поодиноких народів.

Чому і нам не підійти так до справи? — Чому український купець — мусимо мати на увазі як кооперативного службовика, так і приватного крамаря — не хоче цього зрозуміти, що коли він вимагає, щоби з патріотизму до нього заходити, то з такого самого патріотизму його обовязком давати український товар, переконувати покупця, що він мусить брати своє, приучувати до цього загал. Він мусить бути громадянином-посередником між українським продуцентом і консументом, пропагатором рідного виробництва, реґулятором тих взаємин. Роля незвичайно важлива, високо громадська.

Коли Союз Українок підіймав свою акцію, то його цілю було притягнути до неї всі верстви української суспільности. Н... тому ставовищі стоїть він і далі. Бо лише тоді акція буде доцільна, лише тоді результат запевнений, коли акцію переводитимемо гармонійно.

Тому Союз Українок апелює до суспільности. До провідних одиниць у місті і на селі, головно на селі.

Апелює до проводу нашої кооперації в центрі і в повітах, до всіх приватних торговців.

Підійдім до клича „свій до свого по своє“ як до нерозривного гасла. Станьмо до гармонійної співпраці. Будуймо український промисл, українську торговлю, творім національне багацтво, дваймо станок праці для наших людей, переводім це в життя прискореним темпом, енергійно, з запалом. Час не жде! На арену вступають сильні нації! Сильні матеріяльно і духово!

За Головний Виділ Т-ва „Союз Українок“:
Мілєна Рудницька в. р., Олена Шепарович в. р.,
голова. за секретарку.

Комуністичні демонстрації з Н меччині.

БЕРЛІН (ПАТ). 22. XII. Вчорашнього дня повторилися в Берліні і на провінції комуністичні демострації і напади на крамниці. Групи комуністів терроризували револьверами прислугу по крамницях та забирали потім товар і гроші з каси. Крім того комуністи намагались улаштувати в кількох передмістях Берліна масові демонстрації. Поліція розгапяла товпу гумовими палками й арештувала кільканадцять осіб. Аналогічні події відбулись і в Гаммора, де між поліцією і комуністичними демонстрантами дійшло до стріляниии. Скількість ранених досі невідома. Заповіджений марш комуністів на Ратенав не відбувся, бо влада до нього не допустила. У Бремі влаштували комуністи теж демонстрацію.

—o—

Допомога для безробітних у Німеччині.

БЕРЛІН, (ПАТ). 22. XII. На вчорашньому засіданні німецького уряду принято постанову про негайну допомогу для безробітних. Постанова передбачує полекші для безробітних в оплатах на харчі та опал. На ту ціль призначено з державних фондів на час трох місяців 1933 р. взагалі 35 мілонів марок. Крім того призначено 15 мілонів марок окремо на допомогу молоді. Уряд затвердив проєкт програми на заосмотрювання працею безробітних. На ту ціль призначено 500 міліонів марок. На томуж засіданні розглядали і справу охоронних розпорядків для рільництва. Проєкт міністерства для прокормлення держава передбачує введення примусової домішки марґарини до масла і смальцю. Загально мають ужити 10 до 15 тон марґарини на домішку.

—c—

Змова проти Сталіна.

БЕРЛІН, (ПАТ). Бюлетін опозиції троцькістів у Берліні, повідомляє, що на приказ Сталіна арештували в Москві комісаря прохарчування Ейсмонта, управителя автобусової комунікації Томашова, б. комісаря рільництва Смірнова і багато інших визначних більшовицьких діячів. Усіх арештованих обвинувачують в участи у змові проти Сталіна. При істуванню тої змови знали нібито Риков і Томський. Крім того мали нібито викрити в Москві другу групу змовників на життя Сталіна, що була під кермою Немченка і Гінсбурга. Репресії Сталіна звернулися проти багатьох інших більшовицьких провідників: Каменева, Зіновєва, Стена, Бютіна і т. д.

—в—

Виріб пива в Америці?

ВАШИНГТОН, (ПАТ). 22. XII. Палата репрезентантів приняла 230 голосами проти 165 законопроєкт, яким позволено на виріб і продажу пива, що матиме не більше як 3.2 відс. алькоголю. Якщо цей законопроєкт приняв би і сенат, тоді президент Гувер заложив би на нього своє вето. Колиб так сталося, тоді треба би було дві третини голосів конгресу, щоби законопроєкт набрав сили закону

СПОРТ.

БУДОВА ЛЕЩАТАРСЬКОЇ ДОМІВКИ У СЛАВСЬКУ.

Заходом Карпатського Лещатарського Клюбу будується у Славську лещатарська домівка, яка після цілковитого викінчення зможе дати приміщення ок. 100 особам. Покищо викінчено половину партеру, де вже цієї зими найде приміщення ок. 30 лещатарів. Дуже потішаюче, що на будову домівки складають свої жертви також селяни зі Славська. Викав жертводавців містимо окремо. Тут замітимо тільки, що жертводавці складали свої лепти задо, а це є доказом зрозуміння серед них ваги лещат. спорту, зокрема ж власної лещатарської домівки, яка стане базою для нашої гірської туристики та вишколення лещат. доросту. На жаль, на цілковите викінчення домівки К. Л. К. не має ще фондів і тому багато український лещатарів мусітиме примістигися цієї зими ще по приватних домах. Комітет будови домівки прохає всіх тих громадян (ок), які розуміють вагу спорту і власної домівки, надсилати добровільні жертви на викінчення дому К. Л. К. у Славську на адресу голови Клюбу: В. Панькія, Львів, Генінга 16. Всіх жертводавців оголосимо у пресі. *Виділ К. Л. Л.*

НАЙБІЛЬШИЙ СТАДІОН СВІТУ.

Арґентина будує спортову арену у Буенос Айрес, що буде найбільша у світі. У стадіоні буде місце на 150.000 видців. Дотеперішній стадіон у Буенос Айрес міг помістити тільки 60.000 видців.

ХАРАКТЕРИСТИЧНЕ РІШЕННЯ.

Союз австрійського копаного мяча скликав репрезентаційну дружину Австрії, що вернула недавно з Льондону, на довірочну нараду, на якій повчили грачів, у чому їх велика місія. Після того згаданий Союз видав рішення, що відтепер притягання національної дружини або поодиноких грачів до якихнебудь цілей, звязаних з почестями, пропаґандою чи рекламою, може відбуватися тільки в порозумінні і за згодою австрійського союзу копаного мяча.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

А. Гаврилко: ЩОБИ В НАС БУЛА ЗДОРОВА ГОСПОДАРКА. Кооперативна Бібліотека ч. 10. Львів 1932. Стор. 20. Форм. 8°.

А. Гаврилко: У СІЛЬСЬКИХ СПОЖИВЧИХ КООПЕРАТИВАХ. Львів, 1932. Кооперативна Бібліотека ч. 9. Стор. 20. Форм. 8°.

В. Левицький: „ПІД ВЛАДОЮ ДВОХ МЕЧІВ“, світова історія VI. частина. Середні віки. Видавництво „Самоосвіта“. Відділ суспільно-історичних наук. Яворів — грудень 1932. Накладом укр. вид. с-ки „Громада“ у Львові. Стор. 48. форм. 18°.

НОТИ.

Ярославенко: СТРІЛЕЦЬКІ ПІСНІ на мішаний хор. III. випуск. „Накрила нічка“. В-во „Торбан“, Львів 1932.

Ярославенко: СТРІЛЕЦЬКІ ПІСНІ на мішаний хор. IV. випуск. „Човник хитається серед води“. В-во „Торбан“ Львів 1932.

ЖУРНАЛИ.

ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Том IV. Вип. 1—2. Зміст: Ст. Томашівський: Вступ до історії Церкви на Україні; В. Гаджеґа: Й. Волошиновський, епископ мукачівський і І. Малоховський, епископ перемиський, як епископ мукачівський; Неіснуючий монастир ОО. Василіян у Чорткові; Записник митрополита Ю. Винницького з 1706 р.; Пастирський лист о. Григорія Булко ЧСВВ., мараморoського вікарія еп. Г. Блиньовського. Жовква, 1932.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСТНИК, орган лікарської комісії Наук. Т-ва ім. Шевченка й Укр. Лік. Т-ва у Львові. Рік X. Ч. 1—2. Львів, 1. грудня 1932. Зміст: Д-р М. Музика. Досліди над кровними угрупованнями населення Сх. Галичини; д-р Ю. Добриловський: Кровні угруповання матері та плоду і антіаслютинаційна чинність плодової води; д-р О. Берест: Сучасний стан дослідів над туберкульозою; д-р І. Довбуш: Сучасний стан урографії; Комунікати.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник. Львів, грудень 1932. Ч. 12. Зміст: Привіт молочарській кооперації; Шляхами кооперативної думки; Народне господарство; Сторінка читача; З життя укр. кооперації; З кооперативного світу; З господарського життя; Теза докладів на економічно-кооперативній підсекції II. Наукового Кооперативного Зїзду в Празі 1932. Далі йдуть статті: Щербини, Добриловського Бородаєвського і Е. Головінського.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 21. XII. 1932. за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 17—19 сот., літру сметани 0·00 зол., копу яєць 6·80—7·00 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 23. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари...“ (Абон. 4).
Неділя, 25. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари“ (Абон. 5).
Понеділок, 26. XII. год. 3.30 попол. „Занадто правдиве, щоби було добре“ (Ціни знижені. Абон. 4).
Понеділок, 26. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари“ (Абон. 5).
Вівторок, 27. XII. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі“.
Середа, 28. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари“ (Абон. 5).
Четвер, 29. XII. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі“.
Пятниця, 30. XII. год. 7.30 веч. „Орфей у пеклі“.
Субота, 31. XII. год. 7.30 веч. „З малої хмари“ (Абон. 5).
Субота, 31. XII. год. 11.30 веч. „Весельчак“ ревія.
Неділя, 1. I. год. 3.30 попол. „Орфей у пеклі“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 23. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Неділя, 25. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Понеділок, 26. XII. год. 3.30 попол. „Насолода чесністю“ (Абон. 4).
Понеділок, 26. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Вівторок, 27. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Середа, 28. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Четвер, 29. XII. год. 7.30 веч. „Бездомний лікар“. (Абон. 1. Ціни знижені).
Пятниця, 30. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Субота, 31. XII. год. 7.30 веч. „Джім і Джіль“ (Абон. 5).
Субота, 31. XII. год. 11.30 веч. „Еспанська муха“.

Кіна.

АДРІЯ: „На Сибір“.
АПОЛЛЬО: „Обвинувачена“.
АТЛЯНТІК: „Пісня ночі“.
КАСІНО: „Їх доля та недоля“ (Льорель і Гарді). Весела парада на весело „Чарлі ратує Европу“.
КОЛЬОСЕЙ: „Франкенштайн“ ревія „Трупа веселого гумора“.
КОПЕРНИК: „Під фальшивим прапором“.
МАРУСЕНЬКА: „Під фальшивим прапором“.
МІРАЖ: „Любка з Таїті“ та Льорель і Гарді.
ОАЗА: „Бунт совісти“ і ревія.
ПАЛЯС: „100 метрів кохання“.
ПАН: „Гори в полумях“.
ПАСАЖ: „Небезпечний шлях“ (Том Мікс), „На провесні“ Жеромського.
ПРОМІНЬ: „Шукай жінки“ й ревія.
СТИЛЕВЕ: „Великоміські вулиці“ та ревія „Веселий Сверщок“.
УТІХА: „Американські пачкарі“ (Боб Костер), „Пат і Патахон, винахідники пороху“.
ХИМЕРА: „Любко опівночі“ (Дж. Мекдональд).

Закордонне радіо.

Пятниця, 23. грудня 1932.

Мор. Острава (263,3) 10.00 Орхестра, 21.00 „Ялинка“ оп. Ребікова, **Братислава** (278,8) 15.30, 16.10 Концерт, **Мілянo** (331,4) 19.30 Симф. концерт, **Штрасбурґ** (345,2) 18.00, 19.00 Музика, 21.00 „Ля Ваніна“ оп. Бастіда, **Штутґарт** (360,6) 15.40 Коляди: слав'янські, французькі, італійські, еспанські, сп. Гедо Крафт, 16.30 Вес. Свят-веч. програма для дітей, **Рим** (441,2) 16.00 Концерт, **Беромінстер** (459,4) 19.45 „Королівські діти“ оп. Гумпердінка, **Прага** (488,6) 15.30 Спів, 19.30 Різдв. концерт, **Відень** (517,2) 11.30 Квартет, 16.35 Солісти, **Харків** (937,5) 10.00, 12.15, 15.00 Концерт, 14.30 Концерт для дітей, 16.35 Літ.-муз. авдиція, 17.30 Сатир. авдиція, 18.00 Трансм. з театру, **Москва** (1000) 17.30 „Демон“ оп. Рубінштайна, 18.30 Трансм. з Опери, **Париж** (1724,1) 21.00 „Цирано Бержерак“ пеcа Ростанда.

Субота, 24. грудня 1932.

Братислава (278,8) 16.00 Богослуження, Концерти, **Гельсінґфорс** (368,1) 20.30 Коляди, **Букарешт** (394,2) 18.25 Орхестра, 20.00 Ялинка, **Рим** (441,2) 17.30, 20.45 Концерт, **Відень** (517,2) 11.30 Капеля, 15.15 Театрик для дітей, **Будапешт** (550,5) 12.05 Квінтет, **Харків** (937,5) 10.00, 19.00 Концерт, 11.00 Звуковики, 16.35 Орхестра, 17.35 Сатири, 24.00 Танк. музика, **Москва** (1000), 17.30 „Евген Онєґін“, 18.15 Циг. пісні.

Львівське радіо.

Пятниця, 23. грудня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 16.35 Ґрамофон, 13.20 Метерольоґ. комунікат, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господар. комунікат, 15.35 Лекція англ. мови, 15.50 Для дітей: „Гостина в Лазенках“, 16.05 Ґрамофон, Сільва рерум, 16.20 „Окраїнна ялинка колись і тепер“, 16.40 „Пробудження польської патріот. думки 1876—1896“, 17.00 Концерт (орхестра), „Свят-вечір в окопах 1914“, 18.00 Рел. концерт, 19.00 Рел. концерт, 19.00 „Три знаки запиту та три ялинки“, 19.15 Всячина, 19.30 „Ялинка за кордоном“, 19.45, 22.45 Прес. рад. денник, 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симф. концерт, „Творче слово“, 22.40 Спорт, 22.55 Комунікати, 23.00 Танкова музика.

Субота, 24. грудня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10 Ґрамофон, 12.55 Метеор. комунікат, 15.15 Авд. для хорих, орхестра, 20.15 До земляків на чужині, 20.15 Для дітей „Св. Вечір“, 21.00 Коляди, 21.30 „Св. вечір самітних“, 22.00 Біжучі вістки, 22.05 Шопенові твори, 22.40 „Різдв. анекдоти“, 23.00 Коляди, 23.30 Св. Вечір польської полярної експедиції, 24.00 Гейнал, Богослуження.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замісць вінків на домовину бл. п. Д-ра Івана Ганкевича, адвоката в Коломиї і голови Надзірної Ради Покутського Союза Кредитового та члена старшини Народнього Дому в Коломиї, зложили ті установи жертви на допомогу бідним ученикам гімназії значніші квоти, а саме: Покутський Союз 110 зол., Народний Дім 50 зол. на руки Батьківського Кружка. За ті щедрі, а так дуже потрібні жертви старшина Батьківського Кружка складає жертводавцям щиру подяку. — Коломия, 13. грудня 1932. — За „Батьківський Кружок“ державної гімназії з українською мовою навчання в Коломиї: Мостович вр. Кузьмичева вр.

Жертви на домівку Карпатського Лещатарського Клюбу у Славську. К. Л. К. складає отсим щиру подяку за жертви на будову лещатарської домівки у Славську отсим Вп. Добродіям всі зі Славська — в золотих: Стефанія Качмарська 5, Марія Сембратович 20, о. В. Елішевський 5, Ярослава Михалевич 10, Марія Пушкар 10, Микола Штапінець 5, Василь Брух 4, Микола Гребчук 6, Церковна Каса 30, Кооп. „Власна Поміч“ 20, Каса Стефчика 10. Разом 122 зол. 1066 1—1

За редакцію відповідає Олександер Костик   Видає Видавнича Спілка „Діло“.   З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів [illegible]